

โครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อ: นวัตกรรมพัฒนานักศึกษาคู
บนพื้นฐานเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง
THE KRU NOI FARMING PROJECT FOLLOWING THE ROYAL FOOTSTEPS:
THE INNOVATION OF A STUDENT TEACHER DEVELOPMENT BASED ON
THE NEW THEORY OF AGRICULTURE AND SUFFICIENCY ECONOMY

ชาตรี มณีโกศล¹, สุพจน์ บุญแรง², ธัญวรรณ ศรีเดชกุล³, ปิณฑสุทธิ์ สุวรรณเลิศ⁴ และ นกสิทธ์ ปัญญ์ใหญ่^{5*}
Chatree Maneekosol¹, Supot Boonraeng², Tanyawan Sridechakul³, Piluntasoot Suwannalert⁴,
and Naksit Panyoyai^{5*},

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม ต.สะลวง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50330¹⁻⁵
Chiang Mai Rajabhat University, Mae-Rim Campus, Saluang Sub-district, Mae-Rim District, Chiang Mai Province 50330¹⁻⁵

*Corresponding author E-mail: naksit_pan@cmru.ac.th

(Received: Aug 9, 2020; Revised: Feb 21, 2021; Accepted: Mar 12, 2021)

บทคัดย่อ

“ครูน้อย” คือกลุ่มนักศึกษาคูพักคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม ที่ร่วมกันดำเนิน “โครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนานักศึกษาคูให้มีทักษะชีวิต และทักษะปฏิบัติ ในด้านการเกษตร ใช้พื้นที่การศึกษาให้เป็นประโยชน์ 2) พัฒนานักศึกษาคูให้ใช้เวลาว่างสร้างรายได้และดำรงชีวิต ในมหาวิทยาลัยด้วยความพอเพียง และ 3) พัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามแนวทางของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และคุณลักษณะครูที่มีคุณภาพดี ด้วยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) และหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนสีเขียว มาใช้บริหารจัดการ ในรูปแบบวิสาหกิจนักศึกษา การใช้หลักการประเมินโครงการแบบ CIPP ประเมินความก้าวหน้าโครงการ 1 ปี ในเชิงเป้าหมาย งบประมาณ กระบวนการผลิตและการตลาด และทักษะอาชีพ ของกลุ่มครูน้อยต้นแบบ ด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ พฤติกรรมการทำงาน และรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต ผลการติดตามโครงการพบว่า ครูน้อยต้นแบบมีทักษะ ชีวิต ทักษะการเกษตร ทักษะการทำงาน ประสบการณ์และรายได้จากสวนเกษตรครูน้อย โครงการระยะต่อไปจะเป็น การติดตามครูน้อยในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน อันสอดคล้องกับ ปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ว่า “การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาท้องถิ่น”

คำสำคัญ: เกษตรทฤษฎีใหม่, เศรษฐกิจพอเพียง, เศรษฐกิจหมุนเวียน, นวัตกรรม, การศึกษา

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

^{2,5} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

³ วิชาการหัวหน้าสำนักงานคณบดี คณะเทคโนโลยีการเกษตร

⁴ นักวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร

ABSTRACT

“Kru Noi” is a student group of the Faculty of Education living in the dormitory at Chiang Mai Rajabhat University (CMRU), Mae Rim campus. They had teamed up with a farming project following the late King Rama IX’s footsteps. The aims of the project were 1) to develop Kru Noi to have life and practical skills in agriculture using the farmland in campus, 2) to spend their free time to earn income and live on the campus with self-efficiency, and 3) to develop student’s characteristics according to the guidelines of CMRU and good quality teacher features. They had applied the sufficiency economy and green circular economy to manage their enterprise. The CIPP model was a project assessment principle to track a year project progress in terms of the project aims, budget, production and marketing, and career skills of Kru Nai. The project tools were questionnaires, student interview, observation of working behaviour, and an income from the sales of products. The results showed that Kru Noi prototype had leveled up their life skills, career skills, and faring experience resulting in extra income and self-sufficiency living. The next stage of this project is to follow up Kru Nai, who will apply in the professional skills, life skills, and lead agricultural experiences to develop schools and communities. This is consistent with the university philosophy that “education is the heart of local development.”

KEYWORDS: New Theory of Agriculture, Sufficiency Economy, Circular Economy, Innovation, Education

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิตแก่นักศึกษาจึงได้ริเริ่ม “โครงการวิสาหกิจนักศึกษา” ขึ้นโดยเปิดโอกาสให้มีการรวมกลุ่มนักศึกษาที่สนใจต้องการฝึกทักษะอาชีพด้านต่าง ๆ ในการทำงานแบบ “วิสาหกิจ” ซึ่งเป็นรูปแบบที่จำลองมาจากกิจการของชุมชนในการผลิตสินค้าเพื่อการพึ่งพาตนเองและครอบครัว

“สวนเกษตรครุโน้อยตามรอยพ่อ” เป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการวิสาหกิจนักศึกษาที่จัดให้กับนักศึกษาหอพักครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม มารวมตัวกันเพื่อลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่เกษตรอินทรีย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม นักศึกษากลุ่มนี้ เรียกตนเองว่า “ครุโน้อย” ใช้เวลาว่างจากการเรียนมาปลูกผัก เลี้ยงไก่เก็บไข่ เลี้ยงปลา และเพาะเห็ด ควบคู่กับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จนสามารถผลิตชุดสมุนไพร เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และชุดอาหารสดแล้วส่งมอบให้ผู้บริโภคที่เป็นสมาชิก ส่งผลให้นักศึกษามีวัตถุดิบในการประกอบอาหาร มีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และได้รับการพัฒนา

ทักษะความรู้ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่ และเกษตรอินทรีย์โดยตั้งอยู่บนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) และหลักการทรงงานของพระองค์

การพัฒนานักศึกษาครูที่ดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในปัจจุบันจึงต้องพัฒนาทั้งทางวิชาการตามศาสตร์สาขาและการเสริมทักษะชีวิตด้วยกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อให้นักศึกษามีพื้นฐานการทำงานเป็นกลุ่มและการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง การเกษตรเป็นพื้นฐานหนึ่งที่นักศึกษาสามารถฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา การวางแผนบริหารจัดการนำไปใช้ในการสร้างรายได้ระหว่างเรียนเพื่อแบ่งเบาภาระครอบครัว และสามารถนำองค์ความรู้การเกษตรไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือเมื่อสำเร็จการศึกษาต้องไปบรรจุเป็นครูในพื้นที่ห่างไกลจึงใช้ความรู้การเกษตรและการประกอบอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาและดำเนินโครงการสวนเกษตรครุโน้อยตามรอยพ่อ

โครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ สามข้อ ดังนี้

1) พัฒนานักศึกษาครูให้มีทักษะชีวิต และทักษะปฏิบัติในด้านการเกษตร ใช้พื้นที่การศึกษาให้เป็นประโยชน์

2) พัฒนานักศึกษาครูให้ใช้เวลาว่างสร้างรายได้ และดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยด้วยความพอเพียง

3) พัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามแนวทางของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และคุณลักษณะครูที่มีคุณภาพดี

โครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อได้วางแผนโครงการระยะ 2 ปี (พ.ศ. 2562-2563) แต่ละปีมีกิจกรรมและเป้าหมายที่เน้นแตกต่างกันไปดังนี้

ปีที่ 1 พ.ศ. 2562 กิจกรรมสร้างแนวคิดครูน้อยมีเป้าหมายพัฒนาสวนเกษตร การบริหารจัดการผลิตและตลาดในพื้นที่ศูนย์แม่ริมและการสร้างครูน้อยต้นแบบ

ปีที่ 2 พ.ศ. 2563 กิจกรรมขยายจำนวนสมาชิกครูน้อย มีเป้าหมายขยายจำนวนสมาชิกครูน้อยไปสู่ นักศึกษาครุศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่พักในหอพักศูนย์แม่ริม และการขยายตลาดพื้นที่ศูนย์เวียงบัวเพื่อสร้างรายได้

การดำเนินโครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อใช้หลักการประเมินโครงการตามแนวทาง CIPP ของ Daniel Stufflebeam (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) ซึ่งเป็นการประเมินที่นิยมใช้กันในประเทศไทย ในที่นี้ใช้รูปแบบ CIPP มาประเมินความก้าวหน้าโครงการสวนเกษตรครูน้อย จากปัจจัยทั้ง 4 ดังนี้

บริบท (Context) ประเมินจากเป้าหมายตัวบ่งชี้ของโครงการในแต่ละปี เรียงลำดับ ประเมินความเป็นไปได้และปรับเปลี่ยนเป้าหมายและการกำหนดอุปสรรคที่อาจทำให้ไม่บรรลุเป้าหมาย

ปัจจัยนำเข้า (Input) ประเมินจากแผนกิจกรรมต่าง ๆ งบประมาณ ทรัพยากร ที่มงาน และปฏิทินการทำงานของสมาชิกครูน้อย

กระบวนการ (Process) ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา การประสานงานกับผู้จัดโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบการทำงาน

ผลผลิต (Product) ประเมินตัวครูน้อยในเรื่องทักษะการทำงาน การสร้างสมดุลใช้เวลาว่างสร้างรายได้และการเรียน คุณลักษณะครูน้อยต้นแบบ โดยใช้การประเมินทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กัน

แนวคิดของโครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อ

โครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อมีแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานอยู่ 2 ประการ คือ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิชาศึกษนศึกษา “สวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อ” ได้สืบสานการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนากลุ่มให้ทำงานได้อย่างเป็นสุข หลักปรัชญานี้สรุปเป็นปัจจัยคุณลักษณะได้ 3 ประการ (พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน) และเงื่อนไขประกอบอีก 2 ประการ (ความรู้และคุณธรรม) (อนุชา เสมารัตน์, 2560) โดย “ครูน้อย” ได้นำมาปรับใช้ดังนี้

ความพอประมาณ คือ การผลิตสินค้าที่พอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมต่อปัจจัยการผลิต การเกษตร (ที่ดิน น้ำ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย แรงงาน ทุน ฯลฯ) ที่ “ครูน้อย” ทำได้ภายในเวลาว่างจากการเรียน

ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ โดยใช้หลักวิชาการ เช่น หลักการเกษตร การทำปศุสัตว์ การแปรรูป การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนการผลิตสินค้า

ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมพร้อมในการผลิตให้ทันกับความต้องการของผู้บริโภคและการเปลี่ยนแปลงสังคมและสิ่งแวดล้อม การวางแผนและพยากรณ์ความต้องการซื้อสินค้าของผู้บริโภคไว้ล่วงหน้า

อย่างไรก็ตาม หลักการเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่ครบองค์ประกอบหากขาดเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมสวนเกษตรครูน้อย

เป็นไปอย่างพอเพียง ได้แก่

คุณธรรม ที่ส่งเสริมพื้นฐานในการทำงานของ “ครูน้อย” คือ ความรู้ผิดชอบชั่วดี ความซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติและปัญญาในการวางแผน แก้ไขปัญหา และในด้านการกระทำ คือความขยันหมั่นเพียร อดทน รู้จักแบ่งปัน ความรับผิดชอบในการทำงานตามหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมาย

ความรู้ ในสวนเกษตรครูน้อยได้สร้างความรู้ให้แก่ “ครูน้อย” ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากปัญหาในสถานการณ์จริง โดยใช้ความรู้ในสาขาวิชาชีพที่เรียนและความรู้ด้านการเกษตรมาประยุกต์ใช้อย่างรอบด้าน มีความรอบคอบและระมัดระวังในการเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์ที่ผิดพลาดในครั้งก่อนเพื่อประกอบการวางแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดีในครั้งต่อไป

2. หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

เศรษฐกิจหมุนเวียน ในรูปแบบของสวนเกษตรครูน้อย หมายถึง ระบบเกษตรกรรมที่วางแผนและออกแบบมาเพื่อคืนสภาพชีวิตให้แก่สวนเกษตรครบวงจรแทนที่จะใช้วัสดุทางการเกษตรทิ้งไปเป็นขยะเมื่อสิ้นสุดการเพาะปลูก แต่เป็นการนำวัสดุทางการเกษตรกลับมาสร้างคุณค่าใหม่ หมุนเวียนอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีของเสีย เพื่อลดผลกระทบจากการบริโภคที่มากเกินไป หลักการ

สำคัญของวงจร “5Gs” เศรษฐกิจหมุนเวียนในสวนเกษตรครูน้อยคือ ผู้ผลิตสีเขียว (Green Producer) คือ สมาชิกครูน้อย สวนเกษตรสีเขียว (Green Farm) คือ สวนเกษตรอินทรีย์ไม่มีการใช้สารพิษ สินค้าเกษตรสีเขียว (Green Product) คือ วัตถุดิบอาหารที่ปลอดภัย ตลาดสีเขียว (Green Market) คือ การจัดการตลาดผลผลิตที่เน้นการจำหน่ายสินค้าทางเลือกให้กับผู้บริโภคสีเขียว (Green Consumer) ที่รักสุขภาพและรักษาสีสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้ผลิตมีรายได้ไปดำเนินการผลิตในสวนเกษตรเป็นวงจรอย่างต่อเนื่อง ดังภาพที่ 1

“ครูน้อย” ตามรอยเกษตรทฤษฎีใหม่

การเกษตรเป็นรากฐานของชีวิตคนไทย ดังนั้นสวนเกษตรครูน้อยจึงวางรากฐานการเกษตรในพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม เพื่อเป็นห้องปฏิบัติการทางธรรมชาติให้กับนักศึกษา โดยน้อมนำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ซึ่งได้ทรงให้หลักการแบ่งพื้นที่เป็นพื้นที่สระน้ำร้อยละ 30 ปลูกข้าวร้อยละ 30 ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก ร้อยละ 30 และที่อยู่อาศัยร้อยละ 10 (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2555)

ภาพที่ 1 ความสอดคล้องของแนวทางการจัดการสวนเกษตรครูน้อยด้วย “วงจร 5Gs” กับเศรษฐกิจหมุนเวียน

การนำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่มาเป็นแนวทางในการดำเนินการเกษตรที่มีการผลิตพืชหลายชนิด โดยแบ่งพื้นที่สวนออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สระน้ำ เป็นแหล่งสำรองน้ำใช้ในยามแล้ง ส่วนที่ 2 นาข้าว มีพันธุ์ข้าวท้องถิ่น ส่วนที่ 3 ไม้ผล ไม้ยืนต้น ผัก สมุนไพร ส่วนที่ 4 ที่อยู่อาศัย สวนเกษตรครุฑน้อย มีบ้านน้อยไว้เป็นสถานที่ประชุมวางแผน จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีโรงผสมปุ๋ย โรงเลี้ยงไก่

การดำเนินกิจกรรมในสวนเกษตรครุฑน้อย เพื่อฝึกปฏิบัติการทำงานเป็นกลุ่มด้วยความสามัคคี ให้มีอาหารพอกินเลี้ยงปากท้องตัวเองได้ มีชีวิตที่เหมาะสมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นที่ 1 คือมีแหล่งน้ำ ป้องกันการขาดน้ำในการเกษตรช่วงภัยแล้ง มีการทำการเกษตรหลายอย่างแบบผสมผสานการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง ไร่รวมกันซึ่งเป็นเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน อิ่มสุขตัวเองได้ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระราชดำรัสว่า “เศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ความเจริญให้แก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน ต้องไม่พุดมาก ต้องไม่ทะเลาะกัน ถ้าทำโดยเข้าใจกัน เชื่อว่าทุกคนจะมีความพอใจได้” (บริษัท กลุ่มแอดวานซ์ รีเสิร์ช จำกัด, 2563)

ระบบการผลิตวัตถุดิบอาหารของสวนเกษตรครุฑน้อยเป็นระบบที่พึ่งพาธรรมชาติและใส่ใจกับการดูแลธรรมชาติอย่างเป็นมิตรเพื่อรักษาคุณค่าของแหล่งเพาะปลูก แหล่งผลิตให้ยั่งยืน ด้วยการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) สุพจน์ บุญแรง (2562) ได้อธิบายหลักการของเกษตรอินทรีย์ว่า การทำการเกษตรจากสิ่งมีชีวิต (ด้วยจิตวิญญาณและสติปัญญา) เป็นการเกษตรแบบธรรมชาติ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการกำจัดวัชพืช เน้นการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปลูกพืชหมุนเวียนให้พืชต้านทานต่อโรคและแมลง ใช้สมุนไพรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช รักษาความหลากหลายของพืช แมลง สิ่งมีชีวิตในสวนเกษตรครุฑน้อย

ผักที่ปลูกในสวนเกษตรครุฑน้อยล้วนปลูกและดูแลรักษาด้วยแนวทางผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ การบริโภคผลผลิตจากสวนเกษตรครุฑน้อยเป็นประจำจึงเท่ากับรักษสุขภาพ รักษาสิ่งแวดล้อม และรักษารักษ์โลก ไซโก

อารมณ์ดีจากสวนเกษตรครุฑน้อย เป็นไซโกที่เลี้ยงด้วยวิถีธรรมชาติ คือปล่อยให้ไก่มีพื้นที่ในการเดิน การอยู่อาศัย จึงทำให้ไก่ไม่เครียด รวมทั้งอาหารไก่ก็เสริมด้วยสมุนไพร จึงช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตและขนาดของไซโก

“ปันโตครุฑน้อย” เป็นแนวคิดทางการตลาดสีเขียวที่ “ครุฑน้อย” จัดส่งผลผลิตการเกษตรที่ทำด้วยความตั้งใจ “ปันโต” หมายถึง วัตถุดิบอาหารที่หลากหลายจากสวนเกษตรครุฑน้อยแล้วนำมารวมกันเป็นชุดสุขภาพ ประกอบด้วย ผัก ไซโก เป็นต้น นำมาบรรจุในถุงผ้ารักษ์โลกพร้อมส่งต่อให้กับผู้บริโภคที่รักสุขภาพ การประชาสัมพันธ์สวนเกษตรครุฑน้อยมีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านนิทรรศการและช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook โครงการสวนเกษตรครุฑน้อยตามรอยพ่อ และกลุ่มแอปพลิเคชันไลน์

การแบ่งปันผลตอบแทนที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีการจัดทำบัญชีแสดงรายการสินค้าและบัญชีการทำงาน บัญชีรายรับและรายจ่ายเพื่อใช้ติดตามการสั่งซื้อ และตรวจสอบแหล่งที่มาและการใช้จ่าย เพื่อจะได้วางแผนการผลิต การจัดจำหน่าย และจัดส่งปันโตได้ทุกสัปดาห์ สมาชิกสวนเกษตรครุฑน้อยจะได้รับผลตอบแทนการทำงานที่สมเหตุสมผลกับหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมทั้งสวนเกษตรมีบัญชีเงินฝากของกลุ่มเพื่อจะได้ใช้เป็นทุนสำรองในยามฉุกเฉิน เช่น ค่าซ่อมบำรุงอุปกรณ์ ค่าซื้อปัจจัยการผลิต เป็นต้น ซึ่งการรวมพลังกันในรูปวิสาหกิจนักรักเพื่อให้มีพอกินพอใช้ ช่วยให้กลุ่มมีรายได้ดีขึ้นพร้อม ๆ กัน เป็นเกษตรทฤษฎีใหม่ในขั้นที่ 2 ที่เน้นการผลิต การบริการ การตลาด สวัสดิการ การศึกษา และการเรียนรู้ร่วมกันจากการลงมือปฏิบัติจริง

“ครุฑน้อย” กับคุณลักษณะบัณฑิตที่ดี

“เป็นครูดี มีทักษะชีวิต จิตสาธารณะ” คืออัตลักษณ์ที่สะท้อนถึงบัณฑิตครูที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูมานานเกือบศตวรรษ มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดในสาขาวิชา และส่งเสริมการจัดโครงการพัฒนานักศึกษาต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์และทักษะชีวิต ทักษะในศตวรรษที่ 21 และ

พัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ คนดี ความรู้ดี บุคลิกภาพดี สุขภาพดี และ พลเมืองดี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2562)

โครงการสวนเกษตรครุฑน้อยตามรอยพ่อเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงที่ให้นักศึกษาได้พัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มและพัฒนาตนเอง บ่มเพาะประสบการณ์ทำงานในการเกษตรซึ่งเป็นพื้นฐานชีวิตของคนไทยเพื่อให้ "ครุฑน้อย" เป็นบุคคลต้นแบบในการสืบสานปณิธานแห่งการพัฒนาท้องถิ่นไทยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ไปพัฒนาการศึกษาและการเกษตรในท้องถิ่นได้ อีกทั้งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

คนดี นักศึกษาโครงการสวนเกษตรครุฑน้อยตามรอยพ่อยึดหลักคุณธรรมในการทำงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังกล่าวเบื้องต้น และจะเป็นครูต้นแบบที่ดีในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง สามารถเป็นแบบอย่างให้กับลูกศิษย์เมื่อสำเร็จการศึกษาและเมื่อปฏิบัติวิชาชีพครูในท้องถิ่น ดังที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ได้มีพระราชดำรัสว่า **“...จะต้องสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่าเราเป็นครู จะต้องปลูกฝังศิษย์ทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ และหลักอันดีงาม ไม่ใช่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น เราสอนด้านไหนก็ย่อมจะเน้นหนักในด้านนั้นเป็นธรรมดา จะต้องสอดแทรกด้านอื่น ๆ ตามโอกาสและความเหมาะสม”** (เชียงใหม่นิวส์, 2562)

ความรู้ดี “ครุฑน้อย” มีความรู้ในสาขาวิชาชีพทักษะชีวิต และทักษะการปฏิบัติจากการทำสวนเกษตร ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจหมุนเวียน และเทคนิคการปลูกพืช เลี้ยงไก่ การจัดการทำบัญชี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ที่ว่า **“ความรู้มันสำคัญยิ่งใหญ่ เพราะเป็นปัจจัยให้เกิดความฉลาดสามารถและความเจริญก้าวหน้ามนุษย์จึงใฝ่ศึกษากันอย่างไม่รู้จบสิ้น... การศึกษา**

หาความรู้จึงสำคัญตรงที่ว่า ต้องศึกษาเพื่อให้เกิด “ความฉลาดรู้” คือรู้แล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ โดยไม่เป็นพิษเป็นโทษ” (เชียงใหม่นิวส์, 2562) ดังนั้น สมาชิก “ครุฑน้อย” จึงต้องพัฒนาตนเองให้ถึงความฉลาดรู้เพื่อนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและท้องถิ่นต่อไป

บุคลิกภาพดี สมาชิก “ครุฑน้อย” มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ในสวนเกษตร แต่งกายให้พร้อมกับการทำงานเกษตร และแต่งกายให้สุภาพในเวลาช่วงจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีมารยาทในการพูด การเขียน การนำเสนอผลิตภัณฑ์จากสวนเกษตรให้กับแขกผู้มีเกียรติ ผู้บริหาร คณาจารย์ ครู นักศึกษา นักเรียน และประชาชนทั่วไป

สุขภาพดี สมาชิก “ครุฑน้อย” จะเป็นผู้มีสุขภาพดีเพราะบริโภคผักที่ปลูกด้วยระบบอินทรีย์ ไม่ใช้สารเคมี ไม่มีฮอร์โมนในไก่และไข่ การเพาะปลูกไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำและดิน สมาชิกช่วยกันทำงานและเป็นการออกกำลังกายไปด้วย

พลเมืองดี พระราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ที่ทรงให้พระบรมราโชบายการเป็นพลเมืองดีเป็นหน้าที่ของทุกคน การเป็นพลเมืองดี คือ เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศล ทำให้ด้วยความมีน้ำใจและความเอื้ออาทร

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ได้ทรงย้ำเรื่องความพอเพียงเพื่อจะได้น้อมนำเป็นหลักยึดในการทำงานของครุฑน้อยดังนี้ **“... เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ขอย้ำว่าเป็นทั้งเศรษฐกิจหรือความประพฤติที่ทำอะไรเพื่อให้เกิดผล โดยมีเหตุและผล คือ เกิดผลนั้นมาจากเหตุ ถ้าทำเหตุที่ดี ถ้าคิดให้ดีให้ผลที่ออกมา คือ สิ่งที่เกิดตามเหตุ การกระทำก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้น ก็เป็นการกระทำที่ดี ดีแปลว่ามีประสิทธิผล ดี แปลว่ามีประโยชน์ ดี แปลว่า ทำให้มีความสุข...”** (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2553)

ดังนั้น ครูดีสร้างชาติไทยได้ ก็เพราะกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาครูที่ดี และการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น โครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อ ให้เป็นครูดีที่สมบูรณ์ได้

การประเมินความก้าวหน้าโครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อ

โครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อได้ดำเนินโครงการในปีที่ 1 พ.ศ. 2562 โดยมีกิจกรรมสร้างแนวคิดครูน้อย มีเป้าหมายพัฒนาสวนเกษตร

การบริหารจัดการผลิตและตลาดในพื้นที่ศูนย์แม่ริมและการสร้างครูน้อยต้นแบบ และโครงการต่อเนื่องปีที่ 2 พ.ศ. 2563 กิจกรรมขยายสมาชิกครูน้อย มีเป้าหมายขยายจำนวนสมาชิกครูน้อยไปสู่ศึกษาศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ที่พักในหอพักศูนย์แม่ริม และการขยายตลาดพื้นที่ศูนย์เวียงบัวเพื่อสร้างรายได้ โดยข้อมูลการติดตามนำมาประเมินภาพรวมการบรรลุวัตถุประสงค์ การพัฒนา 3 ด้าน คือ ทักษะ อาชีพ และ คุณลักษณะนักศึกษาครูน้อยที่ดี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความก้าวหน้าโครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อในปีที่ 1 (ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562) ด้วยหลักการ CIPP

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	รายละเอียด
1. การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะเกษตรในสวนครูน้อย	พัฒนานักศึกษาครูให้มีทักษะชีวิต และทักษะปฏิบัติในด้านการเกษตร ใช้พื้นที่การศึกษาให้เป็นประโยชน์	สมาชิก นักศึกษาครู 8 คน ผู้จัดกิจกรรม คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในบทความวิชาการเรื่องนี้ สถานที่ สวนเกษตรครูน้อย ช่วงตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562 งบประมาณ 40,000 บาท ค่าวัสดุการเกษตร ค่าวัสดุงานช่าง รูปแบบกิจกรรม วิทยากรอบรมตามฐานที่ 1 การเพาะกล้า ฐานที่ 2 การทำปุ๋ย ฐานที่ 3 การปลูกผัก และฐานที่ 4 การเลี้ยงไก่ ผลการดำเนินงาน (1) นักศึกษา 8 คน ทำงานเป็นคู่ โดยในรอบปีจะหมุนเวียนไปทำงานฐานต่าง ๆ ครึ่งละ 3 เดือน ต้องฝึกปฏิบัติการเพาะกล้าผัก การผสมปุ๋ยไปปลูกผัก การดูแลและเก็บเกี่ยวผัก 5 ชนิด และการดูแลและเก็บไข่ไก่ทุกวัน เมื่อปฏิบัติจนชำนาญให้มาสอบกับวิทยากรตามฐานให้ครบในรูปแบบของการปฏิบัติจริง การสังเกตขั้นตอนการทำงานทักษะโดยให้คะแนนตามเกณฑ์ปฏิบัติเป็นระดับ 1-5 (ปรับปรุง-พอใช้-ปานกลาง-ดี-ดีมาก) คะแนนเฉลี่ยโดยรวม 4.33 คะแนนหรือระดับ ดี (2) นักศึกษาทำระบบตารางลงปฏิบัติงานในแต่ละวัน นับจำนวนชั่วโมงการทำงาน เฉลี่ยคนละ 80 ชั่วโมงต่อเดือน ตรวจสอบการปฏิบัติงานในสมุดบันทึกเทียบกับผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาทุกคนครบถ้วน (3) นักศึกษาจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามฐานต่าง ๆ ทำเป็น E-book เผยแพร่ให้ประชาชน ได้ศึกษา 1 เล่ม การประเมินตาม CIPP บริบท ประเมินทักษะการปฏิบัติ ต้องตั้งเกณฑ์ประเมินทักษะชีวิต ปัจจัยนำเข้า งบประมาณเพียงพอเป็นค่าวัสดุ จำนวนนักศึกษาน้อย กระบวนการ มีการวางแผนอบรมให้ความรู้ครบทุกฐานการเรียนรู้ ผลผลิต มีปุ๋ย ผักอินทรีย์ ไข่ไก่อินทรีย์ จำหน่ายตลอดโครงการ การพัฒนา เพิ่มจำนวนสมาชิกครูน้อย เพิ่มฐานการเรียนรู้ วิทยากร

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	รายละเอียด
2. สอนเกษตรสร้างรายได้ ใช้จ่ายอย่างพอเพียง	พัฒนานักศึกษาครูให้ใช้เวลาว่างสร้างรายได้และดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยด้วยความพอเพียง	สมาชิก นักศึกษาครู 8 คน ผู้รับผิดชอบกิจกรรม คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในบทความวิชาการเรื่องนี้ สถานที่ สวนเกษตรครุฑน้อย ตลาดผู้ซื้อในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์เวียงบัว และศูนย์แม่ริม ช่วง มกราคม 2562 – 30 กันยายน 2562 งบประมาณ 30,000 บาท ค่าบรรจุภัณฑ์ ค่าสื่อประชาสัมพันธ์ รูปแบบกิจกรรม วิทยากรอบรมด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต การบรรจุผักและไข่ การอบรมการตลาด การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ผลการดำเนินงาน (1) รายได้สุทธิของสวนเกษตรครุฑน้อย (หักงบประมาณ หักค่าใช้จ่ายในสวนเกษตร และค่าจ้างนักศึกษา) เฉลี่ยเดือนละ 3,000 บาท (2) นักศึกษาครูที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เฉลี่ยต่อคนเดือนละ 900 บาท จากการจำหน่ายผักและไข่ (3) นักศึกษามีการทำบัญชีวัสดุอุปกรณ์ในสวนเกษตร บัญชีผลผลิต บัญชีการลงเวลาปฏิบัติงาน และบัญชีรายรับ รายจ่าย เพื่อควบคุมการบริหารการเงิน ผู้รับผิดชอบโครงการประชุมตรวจสอบบัญชีทุกเดือน (4) นักศึกษาที่ต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายมีการซื้อเมล็ดพันธุ์ผักจากสวนเกษตร หรือช่วยงานสวนเกษตรแลกไข่ เพื่อประหยัดค่าวัตถุดิบอาหารได้โดยเฉลี่ยเดือนละ 300 บาท การประเมินตาม CIPP บริบท เพิ่มกิจกรรมนำครุฑน้อยไปศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยนำเข้า จำนวนนักศึกษาไม่เพียงพอในการผลิตและการจัดส่งผลิตภัณฑ์ กระบวนการ มีการวางแผนอบรมให้ความรู้จนมีระบบการตลาดภายในมหาวิทยาลัย และการดำเนินระบบบัญชี ผลผลิต ครุฑน้อยและโครงการมีรายได้จากผักอินทรีย์และไข่ไก่อินทรีย์ นักศึกษาลดค่าใช้จ่ายวัตถุดิบอาหารที่ต้องซื้อจากตลาดได้ การพัฒนา เพิ่มจำนวนสมาชิกครุฑน้อย เพิ่มชนิดผักตามฤดูกาล ผักสวนครัวให้มากขึ้น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	รายละเอียด
3. การพัฒนาครู น้อยต้นแบบ	พัฒนาคุณลักษณะ นักศึกษาตามแนวทาง ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่และ คุณลักษณะครูที่มี คุณภาพดี	สมาชิก นักศึกษาครูน้อยต้นแบบ 8 คน สมาชิกครูน้อย 30 คน ผู้รับผิดชอบกิจกรรม คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในบทความวิชาการ เรื่องนี้ สถานที่ สวนเกษตรครูน้อย และโรงงานแปรรูปผลผลิตทางการ เกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร ศูนย์แม่ริม และงานนิทรรศการ ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย เวลา ช่วง 30 กันยายน 2561 – 30 ธันวาคม 2563 งบประมาณ ไม่มี รูปแบบกิจกรรม การพัฒนาครูน้อย 8 คน ให้เป็นต้นแบบ ด้วยหลัก 5 ดี (คนดี ความรู้ดี บุคลิกภาพดี สุขภาพดี พลเมืองดี) กิจกรรมถ่ายทอดทักษะและประสบการณ์ให้สมาชิกครูน้อย 30 คน ผลการดำเนินงาน (1) กิจกรรม 5 ดี คนดี ครูน้อยต้นแบบเล่าประสบการณ์ในการทำงานเป็นทีม ในสวนเกษตร การช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม ครูน้อยต้นแบบทุกคน ได้รับทุนสนับสนุนการเรียนรู้จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ความรู้ดี ครูน้อยต้นแบบมีความรู้และทักษะการทำงานสวนเกษตร น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ครูน้อยต้นแบบมีการดูแลสุขภาพ มีบุคลิกภาพ และความ เป็นพลเมืองดี ช่วยเหลือกิจกรรมมหาวิทยาลัยและสังคม (2) ครูดี ครูน้อยต้นแบบมีการบ่มเพาะลักษณะครูดี เช่น ความหมั่นเพียร รับผิดชอบ ทำงานเป็นกลุ่ม มีวินัย เพิ่มความรู้ที่ส่งเสริมตนเอง การประเมินตาม CIPP บริบท ควรมีการถอดบทเรียนจากครูน้อยต้นแบบไปประกอบ คุณลักษณะครูที่มีคุณภาพดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปัจจัยนำเข้า ปรับเวลาการพัฒนาครูน้อยรุ่นใหม่ให้เป็นช่วงเริ่ม ปีการศึกษาใหม่ เช่น เทอม 1 ปีการศึกษา 2563 กระบวนการ ได้ขั้นตอนการคัดเลือกครูน้อยต้นแบบ ผลผลิต ได้คุณลักษณะครูน้อยต้นแบบ 5 ดี การพัฒนา การติดตามครูน้อยต้นแบบเมื่อไปฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูได้นำทักษะเกษตร ทักษะชีวิตไปปรับใช้ในโรงเรียนและ ชุมชนอย่างไร

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยในการประเมินความก้าวหน้าของโครงการสวนเกษตรครูน้อย ในปีแรกดำเนินโครงการ ช่วงตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562 นำมาวิเคราะห์ในประเด็นผลผลิต คือ ครูน้อยโครงการนี้ได้ตอบวัตถุประสงค์ของโครงการ 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ทักษะชีวิตและทักษะปฏิบัติในด้านการเกษตร โดยครูน้อยต้นแบบนั้นมีทักษะที่ได้จากการอบรมกับอาจารย์วิทยากร การฝึกปฏิบัติต่อเนื่อง การเรียนรู้และแก้ไขปัญหาการทำงาน เช่น การจัดสรรปัจจัยการผลิต การจัดซื้อ การบริหารแรงงาน นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ครูน้อยได้บูรณาการความรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา เช่น ทักษะการออกแบบงานกราฟิก การใช้ภาษาอังกฤษสื่อสาร งานช่างไฟและก่อสร้าง การทำเกษตรในพื้นที่สูง มาประยุกต์ใช้และถ่ายทอดให้วิทยากร และเพื่อนนักศึกษาในสวนเกษตรครูน้อย ปัจจุบันมีครูน้อยต้นแบบจำนวน 8 คน จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ประถมศึกษา และนาฏศิลป์ เป็นพี่เลี้ยงให้กับครูน้อยรุ่นใหม่ในปีงบประมาณ 2563 จากสาขาอื่น ๆ อีก 50 คน

2. ทักษะอาชีพ ใช้เวลาว่างสร้างรายได้และดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยด้วยความพอเพียง ครูน้อยใช้เวลาว่างช่วงเลิกเรียนและวันหยุด แบ่งความรับผิดชอบในการดูแลสวนเกษตร และมีรายได้เป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน หรือรวบรวมเป็นค่าพอกัก ค่าลงทะเบียนเรียน และในช่วงที่มีการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) สมาชิกครูน้อยที่ไม่สามารถกลับภูมิลำเนาได้ ยังชีพด้วยวัตถุดิบอาหารจากสวนเกษตร และรายได้จากการจำหน่ายผักและไข่ให้กับร้านอาหารในชุมชนสะดวก

3. คุณลักษณะนักศึกษาตามแนวทางของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และครูดี พบว่า ครูน้อยต้นแบบมีคุณลักษณะ 5 ดี ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดแล้ว ครูน้อยมีคุณลักษณะเฉพาะในการทำงานที่สวนเกษตร ได้แก่

(1) การแสวงหาความรู้ ในด้านการผลิตและการตลาด รวมทั้งการบูรณาการความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาในการทำงานให้สำเร็จ

(2) การทำงานร่วมกัน ในเรื่องร่วมกันคิดวางแผน แบ่งงานกันทำ ประสานติดตามงาน และการเสียสละเมื่อจำเป็น

(3) กระบวนการทำงาน การใช้หลักวงจรคุณภาพ PDCA ในการวางแผน ทำงานตามขั้นตอนและกำหนดการ การตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพผลผลิต และการปรับแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้นจากข้อเสนอแนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และผู้บริโภค

(4) การจัดการ การบริหารเวลาในการทำงาน การหมุนเวียนเปลี่ยนงาน การสอนงานให้เพื่อนและรุ่นน้อง การจัดการเพื่อมุ่งความสำเร็จร่วมกัน

(5) การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ในการผลิตเรื่องไฟฟ้า น้ำ วัสดุต่าง ๆ ต้องใช้ทักษะการวิเคราะห์สาเหตุและตัดสินใจทันที

(6) การสรุปองค์ความรู้ในสวนเกษตร ในรูปแบบการจัดการความรู้ การทำสื่อ คู่มือเกษตรและคู่มือการแปรรูปอาหาร การประกอบอาหาร เผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไปได้ศึกษา

โครงการสวนเกษตรครูน้อยได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง มีอุปสรรคที่สำคัญในช่วงปีแรกคือการสื่อสารระหว่างผู้รับผิดชอบโครงการและครูน้อย การบริหารจัดการเวลาและคนให้งานสำเร็จเป็นประเด็นสำคัญที่ในบางกรณีจะไม่สอดคล้องกับความต้องการผู้บริโภค ส่วนในปีที่สองโครงการมีกิจกรรมหลากหลาย มีสมาชิกเพิ่มขึ้น มีการขยายกลุ่มตลาด และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จัก ดังนั้น โครงการจึงต้องวางแผนและสร้างความเข้าใจกับนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร รวมทั้งการติดตามครูน้อยต้นแบบที่จะได้นำประสบการณ์ทำงานในโครงการสวนเกษตรไปปรับใช้ในโรงเรียนและชุมชนในปีต่อไป

บทสรุป

โครงการสวนเกษตรครูน้อยตามรอยพ่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบใหม่ ใช้วัตรกรรมการจัดการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครบถ้วนฐานเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้สวนเกษตรในมหาวิทยาลัยมาปรับปรุงให้เป็นฐานการเรียนรู้กระบวนการผลิตอาหารในระบบเกษตรอินทรีย์

ที่การจัดการพื้นที่แปลงเกษตรใช้หลักเกษตรทฤษฎีใหม่
ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล
อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ในการ
แบ่งพื้นที่ทำการเกษตรเป็น 3 ส่วนเพื่อเก็บน้ำ ปูกลำไย
ปลูกพืชผัก และเป็นที่อยู่อาศัย

สวนเกษตรครูน้อยส่งเสริมหลักการเศรษฐกิจ
หมุนเวียนโดยใช้หลักการ 5Gs คือ ผู้ผลิตสีเขียว พาร์ม
สีเขียว ผลิตภัณฑ์สีเขียว การตลาดสีเขียว และ ผู้บริโภค
สีเขียว มีการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนเป็นวงจรตั้งแต่
ผู้ผลิตจนถึงผู้บริโภค องค์ความรู้ที่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจ
พอเพียงให้กับวิสาหกิจนักศึกษาให้ดำเนินการได้
บนฐานของสามห่วง คือ ความพอเพียง ความมีเหตุผล
และภูมิคุ้มกัน การสร้างเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่
พึงประสงค์ 5 ดี คือ คนดี ความรู้ดี บุคลิกภาพดี สุขภาพดี
และพลเมืองดี ตามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ได้กำหนดเพื่อให้ครูน้อยต้นแบบมีความพร้อมในด้าน
วิชาการ วิชาชีพ ทักษะชีวิต และดำรงตนอย่างพอเพียง
เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นกำลังสำคัญให้กับนักเรียนใน

โรงเรียนและคนในชุมชนในการผลิตครูคุณภาพไปพัฒนา
ท้องถิ่น

การประเมินความก้าวหน้าโครงการแสดงให้เห็น
การพัฒนาตามวัตถุประสงค์ หนึ่ง การพัฒนานักศึกษา
ด้านทักษะชีวิต ทักษะการเกษตร สอง การสร้างรายได้
ให้นักศึกษาหอพัก และสาม การพัฒนาครูน้อยต้นแบบที่
มีทักษะการวางแผน การบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหา
การทำงานร่วมกัน ครูน้อยต้นแบบสามารถเชื่อมโยง
ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาครูเข้ากับโครงการสวนเกษตร
ครูน้อย อย่างไรก็ตามการดำเนินโครงการนี้ยังมีข้อจำกัด
ในการบริหารจัดการเวลาและกำลังคน ดังนั้น จึงต้องมีการ
วางแผนในระยะต่อไป เพื่อรองรับการขยายจำนวน
สมาชิกครูน้อยและกิจกรรมใหม่ให้หลากหลาย และ
การประชาสัมพันธ์กิจกรรมพัฒนาคุณภาพนักศึกษาครู
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในรูปแบบนวัตกรรม
การพัฒนานักศึกษาครูบนพื้นฐานเกษตรทฤษฎีใหม่และ
เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร?.* เชียงใหม่: ธนาคารไทยพาณิชย์.
- เชียงใหม่นิวส์. (2562). 54 พระบรมราโชวาท “ด้านการศึกษา” จากในหลวงรัชกาลที่ 9. สืบค้นจาก <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/1144700/>
- บริษัท กลุ่มแอดวานซ์ รีเสิร์ช จำกัด. (2563). 9 พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส เพื่อน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้. สืบค้นจาก <https://www.ar.co.th/kp/th/353>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2562). คู่มือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2562. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2553). *เศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้นจาก https://www.chaipat.or.th/site_content/item/1309-2010-06-03-09-50-07.html
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPIST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(2), 7-24.
- สุพจน์ บุญแรง. (2562). วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกษตรอินทรีย์ เล่มที่ 1 ดิน จุลินทรีย์ และชีวภัณฑ์. เชียงใหม่: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (2555). *จอมปราชญ์แห่งการพัฒนาทฤษฎีใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- อนุชา เสมารัตน์. (2560). ศาสตร์พระราชา. *วารสารรัฐสารวิจัย*, 59(1), 112-126.